

Zadání

1. Na létovou dovolenou letos vyrazíme do Pyrenejí.
2. Mohla bych vás požádat o kousek vody?
3. Jé, dívej, už jde vidět naše rodinný město!
4. Auto to divné neskutečně zvuky vydává.
5. My pěkně jsme se ale zpotili.
6. Ten má ale tlustý hlas.
7. Tak tady, přátelé, roztlučeme tábor.
8. Vánocích můžete očekávat podivné vydání našich novin.

Řešení a zdůvodnění

Ač je ti možná význam zřejmý – dovolená, která se koná v létě –, je očividné, že takto se přídavné jméno od slova *léto* netvoří. Od léta se přídavné jméno tvoří příponou -ní, proto tedy správně *letní* dovolenou.

Příslovce *kousek* se používá, když se vztahuje ke jménu označujícímu nějakou pevnou hmotu, nikoli kapalinu, správně by zde mělo být použito příslovce *trochu*.

Tvar slova je utvořený správně, ovšem použit ve špatném kontextu – *rodinný* může být třeba album, to, že bude *rodinný město* (tj. ve významu ve vlastnictví rodiny) je silně nepravděpodobné. V tomto kontextu bychom měli využít tvaru *rodný město*. (pozn. otázka spisovné a nespisovné koncovky je zde vedlejší)

V této větě je mimo pravidla gramatika, přesněji řečeno slovosled – uspořádání slov ve větě. Rodilý mluvčí okamžitě pozná, že takto se věta netvoří. Správně by věta zněla: *To auto vydává neskutečně divné zvuky*.

Česká věta má slovosled volný, rozhodně volnější než třeba angličtina, přesto ale existuje skupina slov, která má přesně dané umístění. Jedná se o tzv. *klitika*, což jsou jednoslabičná slova, která nenesou přízvuk. Ten za ně nese slovo buďto předcházející, nebo následující. Stojí vždy na druhé pozici ve větě. V této větě to jsou slova *jsi*, *se*, *ale* a tvoří společně tzv. trs klitik. Aby věta byla dle normy, musí se tento „trs“ přesunout na druhou pozici ve větě, tedy před *pěkně*: *My jsme se ale pěkně zpotili*. Ani *jsi* nemusel znát klitika teoreticky, aby ti věta vyzněla „divně“ a měl *jsi* potřebu ji trochu přeskládat.

Něco, co by se dost možná mohlo stát cizinci, kterého seznámíš se synonymy. *Tlustý* má opravdu podobný význam jako *silný*, ale nahradit se dají jen v některých kontextech, např. silné/tlusté stěny pokoje. Zde je myšleno, že jeho hlas je *silný*, spíše ve významu *výrazný* než *objemově velký*.

V duchu skautské mluvy se v češtině používá spojení *rozbít tábor*. Nemá to znamenat, že z dětského tábora, který je tu nedaleko, naděláme třísky, má to znamenat, že si tady *odpočineme / zastavíme se tu / uděláme si tu základnu*. *Rozbít – roztlouct* je dvojice sloves, jež lze v některých kontextech zaměňovat díky jejich významové blízkosti (např. roztlouct/rozbít ořech), v některých však tato záměna nefunguje – což je právě tento případ.

Podobný případ, jaký *jsi* už řešil o řádky výš. Určitě by šlo napsat *podivné vydání*, bylo by ale ve významu nenáležitě. Z kontextu věty jistě cítíš, že taková informace neměla být předána. Zde jde o dvojici slov *podivný – zvláštní*. Je pravdou, že někdy můžeš tato synonyma jakkoli zaměňovat (např. podivný/zvláštní výraz), v tomto případě však ne. *Zvláštní vydání*, tak jak nám norma radí v tomto kontextu, je ve významu *jedinečné, neobvyklé vydání*.